

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—, — Poštno-čekovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Kršćanstvo — klerikalizem.

Znan je izrek poganskega modrija, da je človek radi tega iznašel in ustvaril besede, da drugega prevari. Je ta izrek črnogledno pretiran, jedro resnice pa je vendar v njem. So besede, ki so bile ustvarjene in se rabijo za to, da se preslepijo tisti, ki niso vajeni in morda tudi ne sposobni, da bi šli besedam in njih pomenu do dna. Takšne besede so n. pr.: naprednjaštvo, prosvetljenost, svoboda, svobodoumnost, klerikalizem. S poslednjim nazivom se hočemo podrobneje pečati.

Razlog je v tem, ker se ta fraza porablja za pobijanje krščanstva. Rabijo pa to frazo ter jo v svoje namene izrabljajo tisti krogi, ki si pridevajo pridevek naprednjaštva in svobodomiseltva ter nočejo, da bi krščanstvo vladalo v javnem življenju. Pravico krščanstva do javnega življenja in uveljavljanje te pravice hočejo pri ljudeh spraviti na slab glas in zato ga zaznamljajo kot klerikalizem. Njihova špekulacija je ta: kristjan bi bil vsak, klerikalec pa mnogoteri noče biti. Zato ti ljudje na vsa usta zatrjujejo: mi smo kristjani, krščanstvo je nam svetinja, ki se je ne dotikamo, samo klerikalizem pobijamo.

Tako je klerikalizem postal strašilo za ljudi. Pa samo za nepoučene ljudi. Kdor ima odprte oči ter količkaj misli, takoj spozna, za kaj gre in kakšne namene imajo tisti, ki pobijajo klerikalnega zmaja. Kaj pomeni klerus? To je grška beseda, ki pomenja duhovništvo. Katoliški klerus je torej katoliška duhovščina od kaplana do rimskega papeža, ki je vrhovni poglavar Kristusove Cerkve. Ta duhovščina tvori urejeno vrsto, ki se imenuje z grško besedo hierarhija = duhovska vlada.

V čem je ta duhovska vlada? Duhovniki s škofi in papežem na čelu so odposlanci in tolmači Boga. Njihova oblast in naloga je: oznanjati, tolmačiti in učiti krščanske resnice, objavljati božjo postavo in npravne predpise ter s sredstvi božje milosti voditi ljudi k večnemu zveličanju. Duhovščina tvori učečo cerkev, brez učeče cerkve sploh ni Kristusove Cerkve. Kdor torej nasprotuje kleru = duhovščini pri izvrševanju njene oblasti in naloge, nasprotuje krščanstvu ter ni pravi kristjan, če tudi to na vsa usta zatrjuje.

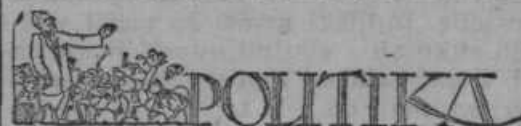
Kakšno bodi krščanstvo, da je pravo, to določiti nimajo pravico takozvani naprednjaki in svobodomiseltci, marveč ta pravica in dolžnost pripada učeči cerkvi, predvsem rimskemu papežu. Sv. Oče zabičuje vernikom dolžnost potegovati se za katoliško šolo — naprednjakarji in svobodomiseltci razkričujejo to potegovanje za klerikalizem = za nedovoljeno poseganje v svetne zadeve. V šoli vladaj liberalni učitelj: to potem ni več klerikalizem, marveč skladnost s krščanskim načelom. Katoliška Cerkev zahteva, da mora biti vzgoja, ki se daje doraščajoči mladini po društvi, odsekih in zvezah, prešinjena s krščanskim duhom, ter da so za mladino dobre samo krščanske organizacije. Naprednjakarji in svobodoumniki pa kričijo po svojih časnikih in trobijo po svojih društvi, da ta zahteva ne temelji v pravem krščanstvu, marveč v klerikalizmu.

Učeča Cerkev po škofih in duhovnikih razglasa ter poudarja, da morajo vladati krščanska načela v vsem javnem življenju, da morajo biti merođajna tudi za gospodarske razmere in socialne odnose med ljudmi in stanovi, zlasti da morajo vladati tudi v politiki. Za prosvetnjakarje in naprednjakarje je to najhujša zloraba vere v politične svrhe z namenom, da se zagotovi gospodstvo mednarodne katoliške hierarhije (duhovščine) nad državo in nad duševnim življenjem državljanov. To je potem baje višek klerikalizma. V javnem življenju naj bi ne smelo vladati krščanstvo s svojimi načeli in zahtevami, marveč liberalizem (lažnjivo svobodomiseltstvo in naprednjakarstvo), ki je kriva vera, ker krati pravice božje do sveta in človeka.

Tako hočejo nekrščanski časniki in nekrščanske organizacije s takozvani mi svobodomiseltci na čelu pri ljudeh, zlasti med mladino zamesti pojme ter oslabiti moč krščanstva na svetu. Pri tem pa slovesno zatrjujejo, da vero spoštujejo ter da so celo dobri kristjani. Da, vero spoštujejo! Pa samo tako dolgo, dokler je zaprta nekje v kotičku srca. Saj je tem ljudem vera samo neko notranje čustvo, ki ga proslavljajo kot sveto in kot najnotranjše. Če vera prodre iz kotička človeškega srca v javnost, da bi urejevala človeško življenje, da bi prošinjala vzgojo šolske dece in doraščajoče mladine,

da bi dobila odločilen vpliv v družabnem in javnem življenju ter našla izraz v glasilih javnosti, potem naenkrat ni več najsvetejše, ni več krščanstvo, marveč klerikalizem!

Vera po krščanskih načelih ni čustvo, marveč je pritrđitev razuma vsem od Boga razodetim resnicam, ki jih Cerkev zapoveduje verovati, in predvsem življenje po teh resnicah. Tako opredeljuje krščanstvo njegov božji Ustanovitelj in od njega ustanovljena Cerkev. Kdor drugače uči, je v zmoti in druge zavaja v zmoto.

V NAŠI DRŽAVI.

V Beogradu so bila dne 13. novembra zaključena posvetovanja zastopnikov izvoznih družb agrarnih držav: Bolgarije, Madžarske, Poljske, Rumunije in Jugoslavije. Dosežen je sporazum, da bo ves izvoz izvoznih družb omenjenih držav pod skupnim nadzorstvom in bodo cene enotne.

Poljedelsko ministrstvo je poslalo pred kratkem v Avstrijo strokovno komisijo v svrhu nabave plemenskih junic, mladih krav in nekaj bikov montafonske pasme. Za to nabavo je dalo Ministrstvo kredit 400 tisoč dinarjev, uprava kraljevega dvora 30 tisoč Din in uprava vrbaske banovine 250 tisoč dinarjev.

V DRUGIE DRŽAVAH.

Slabi izgledi bolgarske vlade. V nedeljo dne 9. novembra so se vršile v Bolgariji okrožne volitve. V okrožne skupščine je dobila opozicija 367.000 glasov, vlada le 242.000. Vladi pripada komaj 40 odstotkov vseh oddanih glasov.

Grški ministrski predsednik tudi — vojni minister. Kakor znano, je hotel grški general Pangalos uporabiti odsotnost ministrskega predsednika Venizelosa za proglasitev vojaške diktature, kar se je pa izjalovilo in je Pangalos pod ključem. Sedaj se je odločil grški ministrski predsednik, da prevzame vojno ministrstvo. S tem se hoče zavarovati napram poskusom vojaških pokretov. Venizelos uživa v vojski velik ugled.

Politika rumunskega kralja Karola stremi za tem, da bi združil krog sebe vse rumunske politične stranke, jih

spravil v vlado in napravil za ministrskega predsednika rumunskega poslanika v Londonu Titulesca. Od take vlade bi se pustil kronati za kralja Velike Rumunije. Tej vladi iz predstavnikov vseh strank bi dal izredno oblast. Na zunaj bi bila vlada demokratična, za znotrajno delo bi bila pa edino pod nadzorstvom kralja. General Avarescu, voditelj ljudske stranke in prijatelj Italijanov, opozicionalec, je že ponudil kralju sodelovanje pri sedanjih in pri vsaki vladi, ki jo bode sestavil kralj.

Vlada v Belgiji je podala ostavko tik pred otvoritvijo parlamenta. Vzrok ostavke je šolski spor, radi katerega se je odločilo pet katoliških ministrov, da se umaknejo z vladnih mest. Ostavka na najvišjem mestu ni bila sprejeta.

Otvoritev indijskih posvetovanj v Londonu. Dne 12. t. m. so bila v Londonu s kraljevim nagovorom otvorjena indijska posvetovanja, kojih cilj je pomirjenje že tako dolgo razburkane Indije. Otvoritvene konference so se udeležili indijski principi, zastopniki angleške Indije in člani vlade. Zastopnik je bil polnoštevno diplomatski zbor. Prisotni so bili tudi zastopniki opozicije. Indijski principi so prišli v črnih suknyah z zlatimi gumbi in turbanii v najrazličnejših barvah. Le nekateri so imeli na sebi nekaj bajnega bogastva biserov in dragih kamnov. Del indijskih odposlancev je bil v dolgih, belih oblekah z belimi turbani na glavah. Mohamedanski zastopniki so prišli v evropski obleki. Med indijskimi delegati sta tudi dve ženski. Obe sta bili v pisanih svilenih oblekah z zlatimi črkami in le ena je imela zakrit obraz. Za kraljem je pozdravil zbrane še ministrski predsednik Mac Donald, ki je povdaril, da je Indija ob priliki teh posvetovanj na pragu nove zgodovine.

Iz Gandijevega gibanja v Indiji. Vođa indijskih nacionalistov Gandi je še vedno zaprt. Radi Gandijevega pokreta je v zaporih 40.000 oseb in med temi tisoč žensk. Gandievemu gibanju se priključuje tudi plemstvo. Vlada je sicer prepovedala indijski zbor (kongres), a pomirila pa Indije še nikakor ni.

Konec revolucije v Braziliji. Revolucija v Braziliji je končana. Nova vlada ima diktatorsko polnomoč do sklicanja ustavotvorne skupščine.

Aretacije oficirjev beljševiške vojske. V Rusiji se vršijo številne aretacije oficirjev na najvišjih mestih, ker so nameravali državni udar in hoteli aretirati Stalina ob priliki 11. obletnice oktobrske revolucije.

Atentat na japonskega ministrskega predsednika. Dne 14. novembra je nevarno ranil iz revolverja mlad narodni pokretaš japonskega ministrskega predsednika.

ZA NEDELJO

Papež Napoleonov ujetnik.

Papež Pij VII. se je ustavljal kljub vsem grožnjam Napoleona, da bi izročil cerkveno državo in mesto Rim — francoskemu cesarstvu; radi tega se je lotil Napoleon sile.

Dne 2. februarja 1808 so ukorakale francoske čete pod generalom Miollis v Rim, so razorožile papeževe vojake, in jih deloma porazdelile med lastne vrste. Papeževa telesna straža je bila zaprta, veliko kardinalov izgnanih in uvedena francoska vlada. Pij VII. je zastoj protestiral proti temu nasilju. Dne 17. maja 1809 je ukinil Napoleon iz vojnega tabora v Schönbrunn na Dunaju posvetno papeževno vladarstvo. Rim je bil proglašen za cesarsko francosko mesto, papežu je bilo dovoljenih na leto 2 milijona frankov odškodnine. — Ko je Pij VII. dne 10. junija izobčil Napoleona, je sledilo papeževno ujetništvo.

Dne 6. julija, ob treh zjutraj, je bil izvršen napad na papežev grad, Kvirinal. Z brzim korakom in čisto potihoma so prodirale čete od vseh strani. Lestve so naslonili na okna vojaki in splezali v sobe. Ovađuhi so kazali pot po hodnikih proti glavnim vratom, katera so odpahnili od znotraj; takoj se je napolnilo dvorišče z vojaštvom.

Kardinal Pacca se je bil pravkar vrgel na postelj, da bi se odpočil za par ur, ko mu je javil nečak, da so Francozi že v palači. Kardinal je šel k oknu in je videl, kako se tekali ljudje z bakljami po dvorišču. Hitro se je podal v papeževno spalnico, sv. oče je takoj vstal, se ogrnil in hitel v sprejemno dvorano. Nekaj uradnikov je prihitelo, da bi ga ščitili.

Slišati je bilo udrihanje po vratih, katera so razsekavali s sekirami. Baš bi bila prišla vrsta na vrata sprejemnice, a jih je pustil papež odpreti. — Oberst Radet je vstopil z oficirji, se postavil pred papeža ter ga nagovoril s tresočim glasom: »Imam zoperno ter neprijetno povelje. Ker sem prisegel cesarju pokorščino, ga moram izvesti. V imenu cesarja moram naznaniti Vaši svetosti, da se naj odpove posvetni oblasti nad Rimom in cerkveno državo. Za slučaj pa, če bi se Vaša svetost temu zoperstavila, imam povelje, jo spremiti do generala Miollisa, ki bo odkazal Vaši svetosti že določeni kraj kot bivališče.«

Pij je odgovoril z mogočnim glasom: »Gospod general, vi mislite, da morate izvršiti ta povelja, ker ste prisegli pokorščino. Pomislite, koliko prisegveže nas, ohraniti posest sv. stolice! Cesar nas lahko razseka na drobne kose; kar hoče, ne bo prejel nikdar!«

Pija VII. in kardinala Paccu so spremiti v voz in ju zaprli. Šlo je naprej; pa ne k generalu Miollis, ampak po cesti v Etrurijo.

Škofova palača v Savoni je bila odkazana papežu v bivališče. Napoleon je dal povelje, opremiti papeževno stanovanje kar najbolj sijajno, jedila fino pripraviti, papeževe služabnike lepo obleči, ga voziti v najlepšem vozu na sprehod, kakor se spodobi za najvišjega kneza. Pij VII. se ni dal omehčati. Živel je zopet, kakor v dneh mladosti, ko je še bil priprost menih, le od sočivja in kruha; stanoval je le v 3 majhnih sobah. V domači kapeli je služil vsaki dan sv. mašo. Pred oltarjem je molil kleče solznih oči za cerkev, katero je videl ogroženo, za moža, ki ga je tako bridko preganjal. Bil je izločen od vsakega občevanja s škofi ter kardinali. Sprehod po vrtu z visokim obzidjem je bil njegov edini odih.

II.

Napoleon se je zmotil bridko glede Pija VII. Mislil je, da bo ukrotil slabotnega starčka, ako mu bo odtegnil občevanje s kardinali. Priznal je svojo zmotilo!

In kako je lepo je pisal papežu v Savono ter mu razgrnil svoje načrte! V tedajnem glavnem mestu celega sveta, v Parizu, bi naj prebival papež ob strani cesarja. Kakor je vladal cesar nad Evropo, bi naj zapovedoval papež katoličanom. Kako nekaj nepopisno sijajnega bi bila cerkev, ako bi bila združena s cesarskim veličastvom. — Kako bode moral izginiti protestantizem, ako posodi on, Napoleon, katolicizmu svojo moč.

Pij je ostal neupogljiv. Ni odnehal tudi tedaj, ko so mu odvzeli služabnike, ko ga je stražil noč in dan francoski žandar v sobi, ko so mu odvzeli pisalno orodje in vsako udobnost.

L. 1813 je bil papež prepeljan na Napoleonovo povelje v Fontainebleau pri Parizu. Najlepše sobe so bile zanj pripravljene, dobil je častno stražo; kardinali in škofi so ga obiskovali. Napoleon se je prikazal nekega dne kar iznenada v palači, objel je papeža in ga imenoval svojega očeta. Ko mu je Pij vrnil obisk, je naletel na cesarskem dvoru na kar najbolj sijajen sprejem. Papež je spregledal cesarjeve nakane in je bil pazno na straži. Napoleon je skušal priti do cilja z zvižajo ter goljufijo. Pustil je zabeležiti točke, glede katerih je bil že dosežen sporazum. Papežu so rekli, naj potrdi s svojim podpisom, da se bodo na tej podlagi nadaljevala pogajanja. Papež je dal podpis, ker je smatral predložene točke le za načrt. Napoleon je vse objavil kot pogodbo med njim in papežem. — Tedaj je Pij preklical svoj podpis.

Napoleon je zapustil papeža s hudimi grožnjami: »Zdrobil bom cerkev!« Ni prišel do tega, da bi bil izpolnil to grožnjo. Bitka narodov pri Lipskem v Nemčiji je pokopala za vedno Napoleonovo moč. Zavezniki so bili že prekoračili reko Reno in so se bližali Parizu. Napoleon ni smatral za dobro, če bi bil papež zaveznikom dolžan zahvalo glede rešitve iz jetništva.

Oberst Lagorse je prejel povelje, Pija spraviti v Savono in od tamkaj v Rim. Zjutraj na dan odhoda se je po-

DOBRU manufakturno **BLAGO**

kupite po najnižjih cenah pri

M. E. ŠEPEC
Maribor Grajski trg 2 1232